

**THY MASTERCLASS
2007**

INDHOLD

Præsentation af lærerne	side 4
Præsentation af deltagerne	side 6
Fredag den 17. august kl. 19.30 Kirsten Kjærs Museum	side 8
Lørdag den 18. august kl. 16.00 Musikværket, Nykøbing Mors	side 12
Søndag den 19. august kl. 19.30 Klitmøller Kirke	side 17
Tirsdag den 21. august kl. 19.30 Ansgarkirken, Øster Jølby	side 22
Tirsdag den 21. august kl. 20.30 Morup Mølle Kro	side 25
Onsdag den 22. august kl. 19.30 Vestervig Kirke	side 29
Onsdag den 22. august kl. 19.30 Thisted Musikteater	side 32
Torsdag den 23. august kl. 19.30 Snedsted Kirke	side 34
Fredag den 24. august kl. 19.30 Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi, Ydby	side 37
Lørdag den 25. august kl. 15.30 Klim Valgmenighedskirke	side 39
Lørdag den 25. august kl. 19.30 Gimsinghoved, Struer	side 40
Søndag den 26. august kl. 16.00 Thisted Musikteater	side 41
Skolekoncerter	side 42

Så vidt muligt gennemføres koncerterne efter de planlagte programmer, men ændringer kan forekomme.

THY MASTERCLASS

Lige siden nogle fremsynede Thistedborgere i begyndelsen af 1990'erne fostrede ideen om Thy Masterclass, har der været et internationalt tilsnit over foretagendet.

Blanding af vestjysk jordnærhed og globalt udsyn fremgår af, at starten skabtes via et samarbejde på basis af nogle danske sommerhuse i Klitmøllerområdet, der uden for turistsæsonen stod delvis ubenyttede, og den græsk-amerikanske pianist Christine Paraschos, som med sæde i Paris blev den første kunstneriske leder af Thy Masterclass.

Linjen er fortsat. Efter Christine Paraschos' død påtog Craig Goodman sig ansvaret for at føre den kunstneriske linje videre, og en lokalkomité har formået at skaffe mere tidssvarende rammer, end sommerhusene i dag ville kunne tilbyde. Craig Goodman fra Strasbourg, Daniel Blumenthal fra Bruxelles og vore egne Elisabeth Zeuthen Schneider og Morten Zeuthen borger for international kvalitet i lærerkredsen, der i 2006 blev udvidet med den ungarske bratschist Máté Szücs. Også på deltagerlisten har der gennem årene været en rig repræsentation fra Nord- og Sydamerika, Asien og naturligvis Europa, således at et af organisationens erklærede formål – at medvirke til mellemfolkelig forståelse, hvortil sammenspil er et af de mest fremragende midler – er opfyldt.

Fra begyndelsen var der tale om en egentlig masterclass: solistisk undervisning af dygtige konservatoriestuderende ledet af fremragende professorer. Men gennem de senere år har Thy Masterclass udviklet sig til i lige så høj grad at blive en kammermusikfestival, hvor det netop er samarbejdet på tværs af geografiske og kulturelle grænser, der er sat i højsædet. Musikalske traditioner og opfattelser brydes; men gennem samarbejdet nås resultater, der udmønter sig i en række koncerter, som både udøverne og hele landsdelens musikpublikum får glæde af.

LÆRERNE

Craig Goodman (f. 1957) har altid gjort tingene lidt anderledes.

Han er amerikaner af fødsel, opvokset og uddannet i Wien, Paris og New York. Efter sin uddannelse hos Marcel Moyse og Tom Nyfenger blev han engageret som solofløjtenist i Philadelphia Operaorkester under Julius Rudel. Kort derefter flyttede han til New York, hvor han efter succes inden for de traditionelle områder (konkurrencer, solo- og kammermusikkoncerter, orkesteransættelser) valgte at flytte til Paris. Herfra begyndte en "ny" karriere med

flere facetter, som påkaldte sig bl. a. Yehudi Menuhins, Leonard Bernsteins og Henri Dutilleux's interesse.

Som udøvende kunstner spiller han koncerter i mange af verdens hovedstæder såvel som i mere ydmyge omgivelser.

Som komponist er hans værker decideret lyriske og involverer ofte dans og teater.

Som underviser, både i sin egenskab af professor ved konservatoriet i Strasbourg og gennem udstrakt kursusvirksomhed, har Craig Goodman hjulpet mange fløjtenister og kammermusikgrupper til at finde deres egen stil uden at svingte traditionen.

Craig Goodman har siden 1998 været kunstnerisk leder af Thy Masterclass.

Daniel Blumenthal (f. 1952) er klaverprofessor ved Det Kgl. Flamske Musik-konservatorium i Bruxelles og desuden en meget flittig koncertgiver over det meste af verden. Allerede tidligt blev han kosmopolit. Han er født i Tyskland, startede sin klaverkarriere som fem-årig(!) i Paris og fortsatte sin uddannelse i USA sluttende på den berømte Juilliard School of Music i New York. Som ung vandt han et utal af klaverkonkurrencer. Nu sidder han i stedet for i dommerpanelerne.

Som koncertpianist deler han sig mellem solokoncerter, akkompagnementsopgaver og kammermusik. Dertil kommer en meget omfattende cd-produktion med mere end 80 indspilninger.

Daniel Blumenthals eget repertoire er meget omfattende. Hans Bachspil er bemærkelsesværdigt, men også den store romantiske klavermusik ligesom den helt nye musik mestrer han med overlegen teknik og stilistisk indlevelse.

Morten Zeuthen (f. 1951) er sin generations førende danske cellist.

Han studerede hos Paul Tortelier og Asger Lund Christiansen. Fra 1978 til 1996 var han første solocellist i Det Danske Radiosymfoniorkester og har siden været celloprofessor på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium.

Han var medstifter af Kontraktartetten, Skandinavien's førende strygekvartet, som han var medlem af fra 1974 til 2000.

Han har indspillet adskillige cd'er med ældre såvel som ny skandinavisk cellomusik, og i 1974 modtog han en Grammy for sin indspilning af Johann Sebastian Bachs solosuiter. Han har en international karriere som solist og kammermusiker. Morten Zeuthen spiller på en Joannes Gagliano-cello, Napoli 1801.

Elisabeth Zeuthen Schneider (f. 1956) er uddannet i København hos Milan Vitek og Endre Wolf. I USA videreførte hun sin uddannelse hos medlemmer af Budapesterkvartetten og Isidore Cohen fra Beaux Art-trioen, ligesom hun dyrkede specielt barokstil hos Stanley Ritchie i Indiana. Det har ført til en række cd-indspilninger af alle Händels og Matthesons violinsonater.

Som orkestermusiker har Elisabeth Zeuthen Schneider virket som assisterende koncertmester både i Det Kgl. Kapel og i Det Danske Radiosymfoniorkester. Som docent på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium forener hun nu sin interesse for kammermusik og undervisning med en betydelig koncertvirksomhed og cd-indspilninger. Hun har f.eks. indspillet alle Schumanns violinsonater.

Elisabeth Zeuthen Schneider spiller på et instrument, der er bygget af Amatierne i Cremona 1627. Violinen er på listen over danske nationalklenodier pga. dens nære tilknytning til Carl Nielsen.

Máté Szücs er født i Ungarn 1978. Begge forældre beskæftigede sig professionelt med musik, moderen som operasanger og pædagog, faderen som komponist og dirigent. Allerede som femårig begyndte

Máté Szücs at spille violin, og som teenager gjorde han sig bemærket både som solist og kammermusiker. I 1990'erne slog han sig ned i Belgien, hvor han vandt anerkendelse som kammermusiker på violin og bratsch.

Máté Szücs har været solobratschist i Royal Philharmonic Orchestra of Flandern og i Bamberger Symphoniker.

I 2006 vandt han stillingen som solobratschist i Staatskapelle Dresden, en stilling, der på det tidspunkt havde været ubesat i 13 år. I 2007 konkurrerede han sig til den meget attraktive plads som solobratschist i Radio Sinfonie Orchester (RSO) Frankfurt am Main.

TM 2006.
Daniel Blumenthal, Elisabeth Zeuthen Schneider, Morten Zeuthen, Máté Szücs og Craig Goodman

THY MASTERCLASS ♦ PROGRAMBOG 2007

Craig Goodman

Daniel Blumenthal

Elisabeth Zeuthen Schneider

Máté Szücs

Morten Zeuthen

Chad Edward Burrow

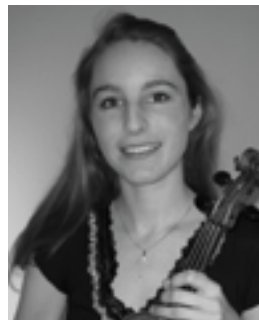
Amy I-Lin Cheng

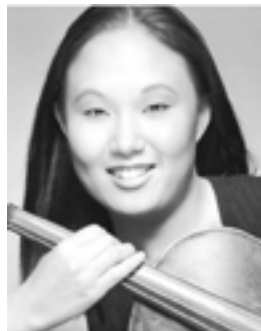
Luke Winn Fleming

Michael Haas

Karoline Hille

Caroline Johnston

Adam McKenzie

Alekander Orth Kølbel

Marie-Claudine Papadopoulos

Hugo Rodrigues

Hyunsil Roh

Sybil Shanahan

Liisa Tuomaala

Alexandre Ananda Vay

Sean Y. Wang

Ingrid Økland

DELTAGERNE 2007

Burrow, Chad Edward, klarinet, USA

Cheng, Amy I-Lin, klaver, Taiwan

Fleming, Luke Winn, bratsch, USA

Haas, Michael, cello, USA

Hille, Karoline, violin, Tyskland

Johnston, Caroline, bratsch, USA

McKenzie, Adam, cello, Danmark

Kølbel, Aleksander Orth, violin, Danmark

Papadopoulos, Marie-Claudine, violin, Frankrig

Rodrigues, Hugo, kontrabas, Mexico

Roh, Hyunsil, violin, Korea

Shanahan, Sybil, cello, Canada

Tuomaala, Liisa, bratsch, Finland

Vay, Alexandre Ananda, cello, Frankrig

Wang, Sean Y., violin, Taiwan

Økland, Ingrid, violin, Norge

KIRSTEN KJÆRS MUSEUM, LANGVAD

FREDAG DEN 17. AUGUST KL. 19.30

Antonín Dvorák (1841-1904)

Klavertrio i f-mol op. 65 (1883)

Allegro ma non troppo

Allegretto grazioso

Poco Adagio

Finale: Allegro con brio

violin: Elisabeth Zeuthen Schneider

cello: Morten Zeuthen

klaver: Daniel Blumenthal

Niels Marthinsen (f. 1963)

Klavertrio (1997, rev. 2001)

Tranquillo, Adagio

Tranquillo, Piu mosso

Mezzo tempo

violin: Elisabeth Zeuthen Schneider

cello: Morten Zeuthen

klaver: Daniel Blumenthal

--- Pause ---

Igor Stravinsky (1882-1971)

Suite for klarinet, violin og klaver (1919)

Fra *Historien om en soldat*

Soldatens march

Soldatens violin

Lille koncert

Tango – Vals – Ragtime

Soldatens dans

klarinet: Chad Edward Burrow

violin: Karoline Hille

klaver: Daniel Blumenthal

Kirsten Kjær Museum

Den tjekkiske komponist og dirigent **Antonín Dvorák** indledte sit professionelle virke i 1866 som bratschist i det tjekkiske nationalteaters orkester. I 1873 opgav han sin orkesterplads for at få tid til at komponere; han var dog i flere år derefter afhængig af indtægter fra undervisning. Det fik afgørende betydning for Dvorák, at han i 1874 med sin 3. symfoni i Es-dur vandt det østrigske statsstipendium, og at Johannes Brahms, medlem af juryen og en af Dvoráks varmeste fortalere, derefter sørgede for, at hans værker blev udgivet. Dvorák blev hurtigt internationalt anerkendt som komponist og dirigent – ikke mindst i England, hvor hans *Stabat mater* i 1884 fik en begejstret modtagelse. I de følgende år besøgte han England ni gange, og i 1891 blev han æresdoktor i Cambridge. Samme år blev han udnævnt til professor i komposition ved konservatoriet i Prag. I 1892 blev han "headhunted" til direktør for New York-konservatoriet, en stilling, han beklædte indtil 1895. Fra 1901 til sin død var Dvorák direktør for konservatoriet i Prag.

Antonín Dvorák var – som Smetana før ham og Janáček efter – sin generations førende repræsentant for den tjekkiske nationalromantik, som det allerede i 1878 kom til udtryk i hans *Slaviske Danse* og *Slaviske Rapsodier* for orkester. Men Dvoráks musikalske spændvidde var stor, og hans fortrolighed med og kærlighed til komponister som Mozart, Beethoven og Schubert inspirerede ham i høj grad til også at dyrke

de "absolut-musikalske" genrer: symfonien og kammermusikken. Således placerer de ni symfonier ham som den største symfoniker i 1800-tallets slutning ved siden af Brahms og Bruckner. Desuden komponerede han 14 strygekvartetter, tre strygekvintetter, en strygesekstet, en klaverkvintet (opført 2002 på Thy Masterclass Kammermusikfestival) og fire klavertrioer (den 4. *Dumky-trioen* opført på TMK 2003). Desuden skrev Dvorák tre solokoncerter for henholdsvis violin, cello og klaver. Først så sent som 1896-97 tog han fat på sine fem symfoniske digte; en genre, som de nationalt bevidste romantiske komponister ellers foretrak. Derudover komponerede Dvorák 10 operaer, hvoraf *Rusalka* fra 1901 er den mest populære tjekkiske opera næst efter Smetanas *Den solgte Brud*.

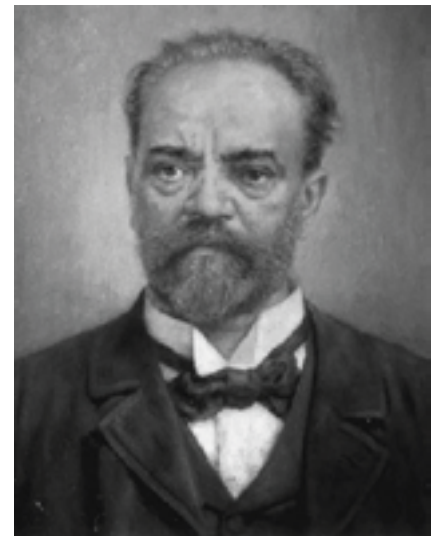
Dvoráks stort anlagte 3. klavertrio i f-mol op. 65 er fra 1883. Med sit bredt syngende hovedtema, der præsenteres i celloen, sin mørke klang og symfoniske klaverbehandling er 1. sats tydeligt orienteret mod Johannes Brahms. Helt karakteristisk for Dvoráks personlige stil er det tyste, udtryksfulde sidetema, der præsenteres af celloen.

I 2. sats spiller klaveret et spændstigt, dansepræget tema, der ledsages af triolfigurer i strygerne. Hertil danner den rolige triodel en virkningsfuld kontrast.

3. sats indledes med et vemodigt syngende hovedtema i celloen, som føres videre af

violin. Den mere bevægede mellemdel bringer et rytmisk markant motiv i strygerne, der akkompagneres af bølgende klaverfigurer. Nogle vil vide, at denne sats i sin inderlige udtryksfyldte er komponeret under indtryk af moderens pludselige død.

Det rytmisk fængende hovedtema i 4. sats er inspireret af den folkelige *Furiant*, en livlig böhmisk dans med stærke betoninger i vekslende to- og tredelt takt. Det neddæmpede, valseagtige sidetema bringer igen Johannes Brahms i erindring.

Antonín Dvorák var et beskedent og ligefremt, dybt religiøst menneske – en simpel tjekkisk musiker kaldte han sig selv. Han holdt af at fodre duer og beundre lokomotiver. Portrætfoto fra ca. 1903

Niels Marthinsen studerede ved Det Jyske Musikkonservatorium i Århus i årene 1982-90 med bl.a. Per Nørgård og Karl Aage Rasmussen som lærere i komposition og Orla Vinther som lærer i musikteori og pædagogik. Han debuterede som komponist i 1992. Hans produktion er omfattende, og de mange værker for større og mindre besætninger stiller for det meste virtuose krav til musikerne.

Niels Marthinsen har undervist på Det Jyske Musikkonservatorium og Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, været kunstnerisk leder af Århus Sinfonietta og huskomponist ved Aarhus Symfoniorkester og Det Fynske Musikkonservatorium.

Klavertrioen blev bestilt af Den Fynske Trio i 1997 og revideret til Trio con Brio i 2001. Komponisten fortæller:

Jeg var til et ny-musikseminar engang, hvor et ungt syrehovede af en finsk komponist blev spurgt, hvorfor i alverden han havde komponeret en klavertrio, som jo er et af de allermest traditionsladede ensembler, der findes. Han svarede: Altså, jeg spiller rockguitar, og klavertrioen er det allermærkeligste, jeg kan forestille mig!

Klavertrioens store traditioner kommer selvfølgelig fra de værker, komponister fra Haydn til Brahms har skrevet for ensemblet: En høflig samtale, ofte følelsesladet,

Elsebeth Dreisig og Sasse Flodgaard i Niels Marthinsens opera *Skriftestolen*. Foto: Anders Bach
Niels Marthinsens helaftensopera *Skriftestolen* havde premiere i Musikhuset Aarhus den 19. august 2006. Værket blev senere (26. og 27. august samme år) opført på Operaen i København. For tiden komponerer han helaftensoperaen *Ønskebørn* til premiere på Det Jyske Musikkonservatorium i 2008

men altid i civiliseret balance mellem tre forskellige instrumenter – kvintessensen af kammermusik.

Min trio er alt det ovennævnte bortset fra én ting: Den er ikke en samtale; for det meste forsøger alle instrumenterne at komme til orde samtidigt med nogenlunde det samme musikalske materiale, og ofte så kraftigt som de kan.

I 1917 boede **Igor Stravinsky** i Geneve, idet 1. Verdenskrig havde afbrudt samarbejdet med Serge Diaghilev, til hvis *Ballets Russes* han 1910-13 havde skrevet sine tre verdensberømte balletter *L'Oiseau de feu* (Ildfuglen), *Petrusjka* og *Le Sacre du printemps* (Forårsofferet). Stravinsky var nu isoleret i det neutrale Schweiz uden forbindelse til sit franske forlag og derfor uden indtægter – og uden kontakt med publikum. Derfor nærrede han ingen forhåbninger om at få større værker opført.

I stedet koncentrerede han sig om at komponere værker for mindre besætninger.

Sammen med forfatteren Charles-Ferdinand Ramuz, dirigenten Ernest Ansermet og billedkunstneren René Auberjonois, der ligesom Stravinsky manglede penge, planlagde han med turné for øje *Historien om en soldat*, et melodrama, som kunne opføres for små midler og med få medvirkende. I melodramaet reciteres en tekst til musikledsagelse.

Værket – opført første gang den 28. september 1918 i Lausanne – blev epokegørende ved sin forening af radikal, modernistisk musik og eksperimenterende teater. Ramuz skrev teksten, Auberjonois lavede kostumer og dekorationer, og Ansermet dirigerede. Forretningsmanden og amatørklarinetlisten Werner Reinhart finansierede projektet.

Handlingen er hentet fra et eventyr af den russiske forfatter Alexander Afanasiev, som Stravinsky medbragte fra Rusland.

Soldaten giver sin violin (sin sjæl) til djævelen i bytte for en bog, som giver svar på ethvert spørgsmål. En dag får han at vide, at kongens datter er syg og at den, der kan helbrede hende, vil få prinsessen og det hele kongerige. Derfor begiver han sig til hovedstaden for at gøre sin lykke. Her møder han djævelen, der er ude i samme ærinde. Han har soldatens violin med sig. Soldaten og djævelen

spiller kort, og soldaten taber alt, hvad han ejer, men vinder violinen tilbage.

Soldatens violinspil helbreder prinsessen, og hun og soldaten gifter sig. Djævelen sværger hævn, hvis soldaten nogensinde betræder hans domæne. Efter nogen tid lider soldaten af hjemve og begiver sig derfor afsted mod sin landsby. Djævelen fanger ham og bærer ham bort for øjnene af den uheldige prinsesse.

Denne historie er ikke specielt russisk, men genfindes flere steder i den europæiske eventyrtradition, f.eks. hos brødrene Grimm. Stravinsky understreger det universelle ved at bruge musik, der dækker et bredt stilistisk spektrum i tid og rum: amerikansk ragtime, argentinsk tango, Bachs koraler og wienervals. Kun ved violinstemmen, der udtrykker soldatens sjæl og identitet, hæfter der en høj grad af russisk folkemusikalsk kolorit. Den spiller ofte i lavt register med dobbeltgreb og spil på strengene med spiccato ("hoppende" bue). Violinstemmens udformning er i høj grad med til at bestemme værkets "sound".

For samtiden har det mest forvirrende ved Stravinskys musik sikkert været de konstant indskudte brudflader, der i harmoniske, melodiske og rytmiske forløb hindrer oplevelsen af sammenhæng i den forstand, vi kender det fra den klassisk-romantiske musik.

Stravinskys antiromantiske og køligt-intellektuelle holdning til form, hvor opsplittede elementer fra traditionen følger sig efter en ny orden, har sin billedkunstneriske parallel i Picasso, Braque og Legers kubistiske malerier fra tiden 1907-14.

Pablo Picasso, *Pige med mandolin* 1910

Historien om en soldat, der blev opført på Thy Masterclass Kammermusikfestival i 2003, er skrevet for recitator, klarinet, fagot, kornet, basun, violin, kontrabas og slagtøj. I 1919 tilrettelagde Stravinsky et elegant arrangement for klarinet, violin og klaver, som han tilegnede Werner Reinhart i taknemlighed for hans økonomiske støtte.

MUSIKVÆRKET, NYKØBING MORS

LØRDAG DEN 18. AUGUST KL. 16.00

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Klavertrio op. 1 nr. 2 i G-dur (1795)

Adagio – Allegro vivace

Largo con espressione

Scherzo: Allegro – Trio

Presto

violin: Sean Y. Wang
 cello: Michael Haas
 klaver: Amy I-Lin Cheng

Alban Berg (1885-1935)

Adagio for klarinet, violin og klaver (1935)

Fra *Kammerkoncert* (1923-25)

klarinet: Chad Edward Burrow
 violin: Karoline Hille
 klaver: Daniel Blumenthal

--- Pause ---

Aaron Copland (1900-90)

Sekstet for klarinet, klaver og strygekvartet (1937)

Allegro vivace –

Lento –

Precise and rhythmic

klarinet: Chad Edward Burrow
 klaver: Daniel Blumenthal
 violin 1: Hyunsil Roh
 violin 2: Karoline Hille
 bratsch: Liisa Tuomaala
 cello: Adam McKenzie

Franz Schubert (1797-1828)

Forellekvintetten i A-dur D 667 (1819)

Kvintet for klaver og strygere

Allegro vivace

Andante

Scherzo: Presto

Tema med variationer: Andantino

Finale: Allegro giusto

violin: Marie-Claudine Papadopoulos
 bratsch: Luke Winn Fleming
 cello: Alexandre Ananda Vay
 kontrabas: Hugo Rodrigues
 klaver: Daniel Blumenthal

Ludwig van Beethoven, der i 1792 som 22-årig flyttede til Wien fra Bonn, viste fra første færd en vilje til at udvide og personliggøre tidens wienerklassiske tonesprog. I værkerne op til århundredskiftet – fra den såkaldte "første periode" – komponerede han dog i forlængelse af traditionen fra Haydn og Mozart. Med sin 3. symfoni, som han begyndte på i 1802, satte Beethoven skel i forhold til den wienerklassiske tradition og åbnede dermed vejen for romantikken i musikhistorien.

Fra Beethovens første periode stammer bl.a. de første 10 af 32 klaversonater, de første to af ni symfonier, de første to af fem klaverkoncerter, septetten op. 20 og de seks strygekvartetter op. 18.

I sine første ungdomsår i Bonn havde Beethoven komponeret omkring 50 værker, men først med de tre klavertrioer op. 1 og de tre klaversonater op. 2 (alle udgivet i 1795) begyndte han at tælle sine værker med opusnumre. Med sit op. 1 ønskede Beethoven at profilere sig i forhold til sit Wienerpublikum, og det er ingen tilfældighed, at han valgte klavertrioen som medium. For det første var kombinationen violin, cello og klaver særlig efterspurgt blandt amatørmusikere – hvad der lovede godt for salget; for det andet gav klavertrioerne Beethoven lejlighed til at brillere på sit eget instrument, og for det tredje havde klavertrioen ikke spillet en central rolle for hverken Mozart eller Haydn, der

først udgav sin serie af pragtfulde, sene klavertrioer i årene efter 1795.

Beethovens tre klavertrioer op. 1, der er tilegnet fyrst Lichnowsky, fik en begejstret modtagelse. Med strygerstemmernes udprægede selvstændighed, satsernes længde, de udvidede wienerklassiske former (først og fremmest sonateformen) og hele udtryksmæssige intensitet brød de tre værker med forestillingen om klavertrioen som overkommelig "husmusik". Alle trioer-

ne har fire satser i modsætning til de tre eller to, som ellers var normen for kammermusik med klaver, og der er ikke tale om galante "divertimenti", men om symfoniske værker for tre instrumenter, der stiller store krav til de udøvende.

Klavertrioen op. 1 nr. 2 i G-dur afslører allerede i 1. sats sit symfoniske anlæg ved den langsomme, vægtige indledning – hidtil uhørt for en klavertrio. Som helhed er 1. sats dog lys, udadvendt og musikantisk

I 1787 rejste den 17-årige Beethoven til Wien for at studere hos Mozart, som han begejstrede med sine improvisationer på klaver; men allerede efter 14 dage blev han kaldt hjem til moderens sygeleje. Hun døde få måneder senere.

På billedet spiller Beethoven, mens Mozart lytter stående ved klaveret. Mozart skal efter sigende have udtalt: *Hold øje med ham. En dag vil han give verden noget at tale om.*

med sit lette og fint formede hovedtema, der præsenteres i klaveret, og det folkeligt dansende sidetema, der præsenteres i violinen, alt på en måde, der tydeligt bringer Haydn i erindring.

2. sats skal spilles *Largo con espressione*, dvs. langsomt, "bredt" og udtryksfuldt. Det smukke og sangbare hovedtema præsenteres i klaveret, og satsen udfolder sig som en inderlig og bevæget "samtale" mellem de tre instrumenter – som helhed et fremragende eksempel på *den* musikalske fordybelse og *den* udtryksfylde, der allerede var til stede i den unge Beethovens musik.

3. satsen, en herlig musikantisk scherzo med en folkelig vals som trio, fører til 4. sats, der indledes med et rastløst, flin-trende tema i hurtigt gentagne sekstendedele (som ligger perfekt for violinen). Musikken er fuld af aggressive betoning, rytmiske forskydninger og heftige dynamiske kontraster og giver – ikke mindst i den afsluttende koda – herlige eksempler på Beethovens robuste musikalske humor.

Satsen bekom ikke den aldrende Haydn, der overværede opførelsen af de tre klavertrioer ved en privat soiré i fyrst Lichnowskys palæ allerede i 1793. Haydn anerkendte sin unge kollegas talent, men forholdt sig reserveret til det dynamiske og voldsomme i tonesproget; således rådede han ligefrem Beethoven fra at udgive klavertrioen op. 1 nr. 3 i c-mol – et råd

Beethoven blev godt mopset over, og som han ikke fulgte.

Aaron Copland i arbejde ved stearinlysenes skær. Bergshires, september 1946. Foto: Victor Kraft

Den amerikanske komponist **Aaron Copland** blev de sidste mange år før sin død betragtet som amerikansk musiks *grand old man*. I 1921 studerede han hos Nadia Boulanger i Paris, og i værkerne fra 1920'erne kombinerede han påvirkning fra Debussy og Stravinsky med elementer fra amerikansk folkemusik og jazz (f.eks. *Music for Theater* 1925 og klaverkoncerten 1926). I 1924 slog han sig ned i New York, hvor han udviklede en personlig moderne stil inspireret af bl.a. Schönberg og Webern (f.eks. *Klavervariationer* 1930). Under indtryk af den økonomiske depression og de generelt vanskelige tider for moderne musik i USA skrev han i 1930'erne og 40'erne

en række publikumsvenlige værker, f.eks. orkesterstykket *El Salón México* 1936 og balletterne *Rodeo* 1942 og *Appalachian Spring* 1944, der sammen med filmmusik gjorde Copland til den mest opførte komponist i USA.

I 1950'erne og 60'erne vendte han tilbage til sin tidligere modernistiske skrivemåde. I klaverkvartetten fra 1950 benyttede han den af Schönberg lancerede tolvtoneteknik, og orkesterværkerne *Connotations* 1962 og *Inscape* 1967 er inspireret af efterkrigstidens centraleuropæiske avantgarde (Darmstadt-skolen med bl.a. Messiaen, Boulez og Stockhausen). Efter 1960'erne komponerede han kun få værker. Til gengæld var han aktiv som dirigent og forfatter, ligesom han var en efterspurgt lærer og foredragsholder.

Sekstetten for klarinet, klaver og strygekvartet fra 1937 er en kammermusikalsk forenklet version af Copland's 2. symfoni komponeret 1931–33. Symfonien var så rytmisk og klangligt kompliceret, at dirigenterne Stokowski og Koussevitsky måtte opgave at indstudere den.

Ligesom symfonien spiller sekstetten uden pauser mellem de tre satser, og den stiller *meget* store krav til de udøvende. I sin kølige, antiromantiske holdning er værket tydeligt inspireret af Stravinsky. Ydersatserne er præget af en stærk rytmisk aktivitet med skarpe, uregelmæssige

betoninger. Det melodiske materiale er opsplittet, klangen er tør og klar, til tider bidende og vrængende. Den afsluttende stigning munder overraskende ud i en ren F-durakkord. Den langsomme sats, *Lento*, kontrasterer til ydersatserne ved sit mere afdæmpede udtryk og sine længere melodiske linjer.

Den østrigske komponist **Alban Berg**, der var elev af Arnold Schönberg, regnes for en af 1900-tallets betydeligste komponister – især på grund af hans meget personlige og udtryksfulde anvendelse af tolvtoneteknikken som i hans violin-koncert fra 1935.

Til hovedværkerne regnes den ekspres-sionistiske opera *Wozzeck* fra 1925, der med ét gjorde Berg berømt, og som i de følgende 10 år oplevede 166 opførelser på 29 scener. Desuden den ufuldendte tolv-toneopera *Lulu*, *Lyrisk suite* for strygekvartet 1927 og koncertarien *Der Wein* med tekst af Baudelaire 1929. Når Alban Berg har vundet større gehør blandt et bredere publikum end de to andre store wiener-komponister, læreren Arnold Schönberg og studiekammeraten Anton Webern, skyldes det måske, at han førte mest af den romantiske arv over i sine atonale kompositioner. Kun i begrænset omfang følte Berg sig tiltrukket af den radikale ekspres-sionismes klangverden. I højere grad var han beslægtet med Gustav

Mahler; det fornemmes i musikkens stemningsindhold.

I årene før premieren på operaen *Wozzeck* 1925 havde Arnold Schönberg udviklet sin tolvtoneteknik. Alban Bergs to værker efter *Wozzeck*, nemlig *Kammerkoncerten* og *Lyrisk Suite*, viser, hvordan han tilegnede sig denne teknik og tilpassede den sit eget udtryk.

Det er karakteristisk for Berg, at stort set alle værker efter *Wozzeck* er program-musik i den forstand, at værkerne bygger på og refererer til forhold, som er ekstra-musikalske, ofte skjulte og for det meste selvbiografiske. Således begynder *Kammerkoncertens* 1. sats med et melodisk motto, der bygger på toner, der er taget fra navnene **Arnold Schönberg**, **Anton Webern** og **Alban Berg**. Desuden viser Bergs skitser, at han gav de tre sats-er overskrifterne *Venskab*, *Kærlighed* og *Verden*, og at hver af variationerne i 1. sats portrætterer et medlem af kredsen omkring Arnold Schönberg.

Kammerkoncerten er skrevet for klaver, violin og 13 blæsere. I 1935 tilrettelagde Alban Berg kammerkoncertens 2. sats *Adagio* for klarinet, violin og klaver. Den kontrastrige og udtryksfulde tolvtonesats er et fint eksempel på Bergs lyrisk prægede stil, der er rig på flertydige og flygtige tonale referencer, f.eks. i form af tertso-pbyggede akkorder, der lyder "som om".

Akkorderne indgår dog altid i en over-ordnet disposition, der bygger på andre principper end dur-moltonalitetens.

Alban Berg malet af Arnold Schönberg omkring 1920.

Indsat: Foto fra ca. 1930

Den romantiske lieds historie indledes med **Franz Schuberts** mere end 600 klaverledsagede sange, og det er frem for alt Schuberts geniale evne for at skrive lyriske, sangbare melodier, som præger hans store produktion. Den omfatter foruden liederne otte symfonier, klaversonater, kammermusik, kirkemusik og flere sceniske værker.

I forfatteren Franz Schobers hus mødte Schubert i marts 1817 sangeren Johann Michael Vogl, der blev tidens førende fortolker af hans sange. I sommeren 1819 rejst Schubert sammen med Vogl til dennes hjemegn ved byen Steyr 125 km SV for Wien. Her begyndte Schubert at arbejde på klaverkvintetten i A-dur, kendt som *Forellekvintetten* på grund af 4. satsens variationer over melodien til Schuberts lied *Die Forelle* (1817, D 550). Værket var tiltænkt Vogls ven, Sylvester Paumgartner, borgmester og amatørmusiker, der jævnligt afholdt musikalske sammenkomster i sit hjem, hvor også Schubert og Vogl optrådte som selvskrevne og fejrede gæster. Det var på Paumgartners foranledning, at værket blev komponeret for samme besætning som Johann Nepomuk Hummels meget populære klaverkvintet i Es-dur op. 87. Det var også Paumgartner, der foreslog Schubert at komponere en variationssats over melodien til *Die Forelle*, hvis tekst er af digteren Ch.F.D. Schubart (1739-91).

Schubart skrev digtet i 1783 i fængslet Hohenasperg, hvor han sad indespærret i 10 år uden dom for at have fornærmet hertugen af Württemberg. *Die Forelle* er sangen om fisken, der narres og bliver fanget af fiskeren – måske et billede på digterens egen skæbne.

I kvintettens lyse og optimistiske 1. sats viser Schubert i hovedtemaet sit enestående melodiske talent. I den rolige 2. sats i F-dur præsenteres temaet først i klaveret. Over fjernere tonearter fører udviklingen til præsentationen af yderligere to tematiske ideer. 3. satsen, en scherzo med trio, fører til den berømte 4. sats med tema og fem variationer. Finalen – med sine indslag af ungarske danserytmer – vender tilbage til hovedtonearten A-dur og lader værket slutte i samme lyse og livsglade stemning, som det begyndte.

På www.10klassikere.dk tilbyder docent Jørgen Mortensen med tekst, noder, grafik og klingende eksempler en meget fin gennemgang af hele 4. sats med variationerne over *Die Forelle*.

Franz Schubert akkompagnerer venen Johann Michael Vogl

KLITMØLLER KIRKE

SØNDAG DEN 19. AUGUST KL. 19.30

Albert Huybrechts (1899-1938)

Sonatine (1934)

for fløjte og bratsch

fløjte: Craig Goodman

bratsch : Máté Szücs

Luigi Boccherini (1743-1805)

Strygekvinet i C-dur op. 42 nr. 2, G 349
(1785-95?)

Andante con moto

Minuetto

Allegro assai

Rondo. Allegretto moderato

violin 1: Aleksander Orth Kølbel

violin 2: Hyunsil Roh

bratsch: Liisa Tuomaala

cello 1: Morten Zeuthen

cello 2: Michael Haas

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-91)

Kvartet i D-dur K 285 (1777)

for fløjte og strygetrio

Allegro

Adagio

Rondeau

fløjte: Craig Goodman

violin: Sean Y. Wang

bratsch: Máté Szücs

cello: Michael Haas

--- Pause ---

Richard Strauss (1864-1949)

Metamorfoser (1944-45)

En studie for 23 solostrygere, her i den oprindelige version for syv strygere.

Adagio ma non troppo – Agitato

– Adagio, tempo primo

violin 1: E. Zeuthen Schneider

violin 2: Ingrid Økland

bratsch 1: Máté Szücs

bratsch 2: Caroline Johnston

cello 1: Sybil Shanahan

cello 2: Adam McKenzie

kontrabas: Hugo Rodrigues

Klitmøller Kirke

Den belgiske komponist **Albert Huybrechts** studerede på konservatoriet i Bruxelles, hvor han i 1937, få måneder før sin død, blev udnævnt til professor i musikteori. I løbet af få år komponerede han en række værker, hvoraf adskillige stadig er upublicerede. I samtiden var han kendt for de kompromisløse krav, han stillede til sig selv – både fagligt og menneskeligt. Han afskyede enhver form for offentlighed omkring sin person og opnåede ikke større anerkendelse i sit hjemland; men i dag er der en stigende interesse for hans musik.

Værklisten omfatter to symfoniske digte, *Chant funèbre* for cello og orkester, mindst to strygekvartetter, anden kammermusik og mange sange. Om *Sonatine* for fløjte og bratsch fortæller Craig Goodman: *Der findes kompositioner, der i det internationale repertoire står i andet gelede,*

men som ikke desto mindre er attraktive og af høj kvalitet. Huybrechts' Sonatine for fløjte og bratsch hører til i denne kategori.

Har man lyttet til den franske komponist Albert Roussel, den hollandske komponist Henk Badings eller måske Max Reger og Richard Strauss, oplever man nogle fælles træk. Deres værker kan være både lyriske og tonale, omend de udvider tonaliteten på den måde, der var karakteristisk for deres tid. De strækker tonaliteten til det yderste uden at overskride dens grænser – som Huybrechts også gør det.

I løbet af 17 minutters musikalsk samtale tager Huybrechts' Sonatine os med på en farverig musikalsk rejse, hvor rytmerne spiller sammen og iørefaldende motiver blomstrer i en dialog, der er til at høre og forstå.

Den italienske komponist og cellovirtuos **Luigi Boccherini** var jævnaldrende med Joseph Haydn, hvis musik han beundrede. Efter udstrakte koncertrejser, bl.a. til Wien og Paris, flyttede Boccherini i 1769 til Madrid, hvor han forblev til sin død. I årene 1770-85 gjorde han tjeneste som cellist og komponist ved det spanske hof. På foranledning af den preussiske kronprins, den senere kong Frederik Wilhelm 3., fik han i 1787 titel af preussisk kammerkomponist. Sine sidste år levede han i

glemsel og fattigdom. Boccherinis værker blev i 1969 katalogiseret af Yves Gérard (citeret som G).

Langt den overvejende del af Boccherinis musik er instrumentaltværker, blandt hvilke strygekvintetterne indtager en central plads på grund af deres antal (125), deres musikalske vægtfylde og deres besætning med to celli (hvor Boccherini altid spillede den virtuose 1. cellostemme). Særlig kendt er menuetten fra op. 11 nr. 5, bl.a. fra A. Mackendricks film *Plyds og Papegøjer* 1955. Boccherinis mange værker, der har flere lighedspunkter med Haydns, er kendetegnet ved klangskønhed og melodisk ynde. I *Gads Musikleksikon* (2003) sammenfatter Rolf Ruggaard:

Det er rigtigt, at med Boccherinis perlemorslysende rokokomusik (den berømte menuet fra op. 11 nr. 5, 1771) klinger 1700-tallets hofkunst ud. Men det er også en outsiderkunst, som går indad i detaljen med eksperimenterende spilleteknik og impressionistisk tonemaleri, f.eks. i op. 30 nr. 6 Nattemusik i Madrids gader (1780) eller parodien over Glucks Furiens i symfoni op. 12 nr. 4 Djævelens hus (1771).

Det har vist sig vanskeligt at datere Boccherinis mange strygekvintetter; dog regner man med, at de to kvintetter op. 42 er komponeret i tiåret 1785-95.

Satsfølgen i C-durkvintetten op. 42 nr. 2 (G 349) er speciel:

1. sats, en ualmindelig udtryksfuld *Andante con moto*, efterfølges af en menuet med trio – af rokokoaftig elegance. I såvel 3. sats (*Allegro assai* – en frit formet sonatesats) som 4. sats (en rondo) stiller 1. cellostemmen flere steder virtuose krav til udøveren.

Luigi Boccherini skrev omkring 12 koncerter for cello og orkester.
 Portræt af ukendt kunstner 1765-68

Inden for wienerklassikken – den musikalske stilperiode, der med centrum i Wien stabiliserede sig i årene ca. 1770-1800 med Haydn, Mozart og den unge Beethoven som toneangivende – er **Wolfgang Amadeus Mozart** den mest gædefulde. Han komponerede med utrolig lethed og lod sig inspirere af de mange impulser, han modtog på rejserne til Europas kulturelle centre. Mozarts produktion er ubegribeligt omfattende. I sit korte liv (han døde som 35-årig) komponerede han 41 nummererede symfonier, solokoncerter (heriblandt 28 klaverkoncerter) og kammermusik foruden operaer. De seks fra årene 1781-91 hører til det internationale standardrepertoire, heriblandt *Figaros bryllup* 1786, *Don Juan* 1787 og *Tryllefløjten* 1791.

I 1777 var Mozart – 21 år gammel – allerede vidt berejst og europæisk berømt som komponist og klavervirtuos. Han boede sammen med sine forældre i Salzburg, hvor han fra sit 13. år havde været ansat som ulønnet koncertmester i hoforkestret hos fyrst-ærkebiskop Hieronimus Colloredo, som han ikke kunne fordrage. Efter et sammenstød med Colloredo søgte – og fik – Mozart i 1777 sin afsked, og sammen med moderen indledte han nu sin sidste store rejse, den gang til Mannheim og Paris. Under opholdet i Paris døde moderen, og Mozart vendte alene tilbage til Salzburg i begyndelsen af 1779.

Sammen med moderen ankom Mozart til Mannheim den 30. oktober 1777, og de blev i byen til den 14. marts det følgende år. Mozart glædede sig over det fremragende hoforkester, hvis leder, komponisten Johann Christian Cannabich, Mozart lærte at kende. I løbet af de fem måneder, opholdet varede, blev han også ven med flere af orkestrets musikere og forelskede sig desuden i Aloisia Weber, nodeskriveren og suffløren Fridolin Webers 18-årige, sangbegavede datter. Forholdet gik dog over styr; men i 1782 giftede Mozart sig med søsteren Constanze Weber.

Opholdet i Mannheim gav anledning til flere kompositioner, bl.a. koncerter og kammermusik skrevet til orkestrets musikere, der var blandt Europas bedste. Desuden introducerede orkestrets fløjtenist, Johann Baptist Wendling, Mozart til den velhavende skibslæge ved Hollandsk Østasiatisk Kompagni, De Jean, der selv var fløjtespiller. Denne tilbød Mozart 200 Gylden for *tre korte, enkle koncerter og et par fløjtekvartetter*. Selv om Mozart i et brev til faderen fra den 14. februar 1778 bekendte, at fløjten *er et instrument, jeg ikke bryder mig om*, så tog han fat på bestillingsarbejdet. I løbet af vinteren komponerede han tre fløjtekvartetter, der blev afleveret til De Jean i løbet af februar 1778 (den sidste af Mozarts i alt fire fløjtekvartetter er fra 1788).

På slottet i Mannheim udvikledes under kurfyrst Karl Theodor (regerede fra 1743) et hoforkester, der skabte epoke og dannede skole. Den engelske musikskribent Charles Burney hørte orkesteret i 1772. I den anledning skrev han: ... en hær af generaler, lige skikkede til at udfærdige en plan for et slag som til at kæmpe i det. I 1778 opholdt Mozart sig i Mannheim. Den 9. juli skrev han til faderen: ...hvilken disciplin, der hersker i dette orkester! ...Hvilken autoritet Cannabich har - alt udføres seriøst; Cannabich, som er den bedste orkesterleder, jeg har set, har sine undergivnes kærlighed og respekt. Maleri af ukendt kunstner

De fire fløjtekvartetter kombinerer det umiddelbart tilgængelige: melodisk sødme, teknisk brillans og formens klarhed, med det kompositorisk højt udviklede: avanceret tematisk arbejde og raffineret harmonik. Dermed er kvartetterne fine eksempler på tidens elegante, aristokratiske underholdningsmusik.

Første sats af fløjtekvartetten i D-dur K 285 er en tredelt sonateform. I første del, ekspositionen, præsenterer fløjten

det charmerende hovedtema. En overledning fører til sidetemaet, hvis begyndelse i mol føjer en nuance af mørke og intensitet til udtrykket. Denne dybere tone præger også satsens midterste afsnit, den korte gennemførigsdel. Satsens sidste del, reprisen, er en modificeret genkomst af ekspositionen. I den langsomme anden sats spiller fløjten en arie i h-mol, der akkompagneres af strygernes pizzicato. Den leder uden ophold til tredje sats, en fransk rondeau, dvs. en

rondo, hvor refrainet hver gang vender tilbage i hovedtonearten D-dur.

Den tyske komponist og dirigent **Richard Strauss** blev født i München, hvor hans far var solohornist i operaorkestret. Han indledte tidligt en karriere, der gjorde ham til en af Europas mest prominente, turnerende dirigenter. Efter forskellige ansættelser nåede karrieren i 1908 et højdepunkt med udnævnelsen til chef-dirigent ved operaorkestret i Berlin – en stilling, han forlod i 1911 for at få bedre tid til at komponere. I 1919-24 var Richard Strauss chef for Staatsoper i Wien. Berygtet og problematisk var hans hverv som præsident for Det Tredje Riges Rigsmusikkammer 1933-35 – et hverv, han i 1935 fik ordre til at trække sig fra pga. uoverensstemmelser i forbindelse med uropførelsen 1935 af operaen *Die schweigsame Frau* med tekst af den jødiske forfatter Stefan Zweig.

Til Richard Strauss' tidlige værker hører dristige symfoniske digte som *Also sprach Zarathustra* 1896 og *Don Quixote* 1898. Som operakomponist slog han igennem med *Salome* 1905 og *Elektra* 1909. Disse operaers chokerende harmonik og ekspressionistiske udtryk forlod han i *Rosenkavalieren* 1911 til fordel for en raffineret, konservativ og skønhedsdyrkende stil, der præger de senere operaer som *Ariadne på Naxos* 1912 og *Arabella* 1933.

Strauss var en genial instrumentator og en enestående melodiker. Gennem hele sit liv komponerede han klaver- eller orkesterledsagede sange. De mest yndede klaverledsagede sange ligger tidligt i Strauss' produktion, f.eks. *Allerseelen* 1885, *Morgen!* 1894 og *Traum durch die Dämmerung* 1895; men mere end 50 år senere, i 1948, komponerede han som 84-årig de ufatteligt smukke og resignerede orkestersange *Vier letzte Lieder*, der – efter salgstallene at dømme – er 1900-tallets mest skattede vokalværk.

Sammen med *Vier letzte Lieder* er *Metamorfoser* for 23 solostrygere blandt de mest personlige og dybt følte værker i Strauss' enorme produktion. Begge værker tager afsked – for *Metamorfosernes* vedkommende med en verden lagt i ruiner og aske: I efteråret 1943 blev store dele af München inklusive nationalteatret ødelagt efter allierede bombeangreb. Strauss komponerede *Metamorfoser* som en sørgemusik for München oprindeligt planlagt for syv strygere. På opfordring af dirigenten Paul Sacher omarbejdede Strauss sit værk, som i den endelige version for 23 solostrygere blev uropført den 12. april 1945 i Zürich med Sacher som dirigent. Først i 1990 så en håndskrevet partiturskitse til Strauss' oprindelige version for strygeseparet dagens lys; den er senere rekonstrueret af den østrigske cellist Rudolf Leopold og førsteopført i 1994 på en Richard Straussfestival i Garmisch-Partenkirchen.

Metamorfose, et lånebegreb fra biologien, betyder formforandring. I biologien kaldes forvandlingen fra puppe til sommerfugl for en metamorfose. I musikalsk sammenhæng forstår man ved metamorfose en særlig udvikling af temaer eller motiver, hvor forandrede temaer eller motiver kan opnå lige så stor selvstændighed som udgangspunktet, og hvor der kan være langt fra udgangspunktet til slutpunktet.

I Strauss' *Metamorfoser* spiller bratscherne efter otte takters indledning et motiv, hvis langsomme, trinvist faldende melodi i lombardiske rytmer (dvs. med følgen kort betonet og længere ubetonet værdi, her sekstendedel + punkteret ottendedel) udtrykkeligt refererer til sørgemarchen i 2. sats af Beethovens 3. symfoni, *Eroica*.

Det er dette bratschmotiv med de karakteristiske "omvendte punkteringer", der sammen med andre motiver og temaer underkastes en gradvis forandring og udvikling, ikke mindst i den klanglige og harmoniske ikklædning.

Som helhed er værket en bredt anlagt *Adagio* med en dramatisk midterdel, der bærer forskriften *Agitato*. I værkets sidste takter spiller cello og kontrabas for første gang et direkte citat fra begyndelsen af Beethovens sørgemarch. Der er ingen tvivl om hensigten – i partituret står: *In memoriam (Til minde om)*. Dermed sendte den gamle komponist en sorgfuld og resigneret hilsen til en af de største repræsentanter for den tysk-østrigske musikkultur, hvis centre og institutioner nu lå i ruiner.

Foto fra München 1945 med den ødelagte statue af Schiller foran sønderbombede huse

ANSGARKIRKEN, ØSTER JØLBY

TIRSDAG DEN 21. AUGUST KL. 19.30

Luigi Boccherini (1743-1805)

Strygekviintet i C-dur op. 42 nr. 2, G 349
(1785-95?)

Andante con moto

Minuetto

Allegro assai

Rondo. Allegretto moderato

violin 1: Aleksander Orth Kølbel
violin 2: Hyunsil Roh
bratsch: Liisa Tuomaala
cello 1: Morten Zeuthen
cello 2: Michael Haas

Programnote, se side 18

Per Nørgård (f. 1932)

Sonate breve, What – is the Word!

Sonate for solocello nr. 3 (1999)

Lento

Imposante

Andante

cello: Morten Zeuthen

Vagn Holmboe (1909-96)

Strygekviintet nr. 1 op. 46 (1949)

Affettuoso – animato

Adagio – andante – presto – andante –
adagio

Introduzione. Lento un poco – molto vivace

violin 1: Hyunsil Roh
violin 2: Alekander Orth Kølbel
bratsch: Liisa Tuomaala
cello 1: Michael Haas

--- Pause ---

Richard Strauss (1864-1949)

Metamorfoser (1944-45)

En studie for 23 solostrygere, her i den oprindelige version for syv strygere.

Adagio ma non troppo – Agitato –

Tempo primo

violin 1: E. Zeuthen Schneider
violin 2: Ingrid Økland
bratsch 1: Máté Szücs
bratsch 2: Caroline Johnston
cello 1: Sybil Shanahan
cello 2: Adam McKenzie
kontrabas: Hugo Rodrigues

Programnote, se side 20

Ansgarkirken, Øster Jølby

Per Nørgård er en af de betydeligste nulevende komponister i Skandinavien. Han er uhyre produktiv, og værklisten omfatter bl.a. symfonier, operaer, et oratorium, koncerter, kammermusik, kormusik, elektronisk musik og værker for soloinstrumenter. På Det Jyske Musikkonservatorium i Århus var Per Nørgård fra 1965 til 1995 en anset, inspirerende og fordomsfri lærer (fra 1987 professor) for en række betydelige yngre danske komponister, bl.a. Hans Abrahamsen, Anders Nordentoft, Bent Sørensen, som i dag er professor på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, og Niels Marthinsen. I 1974 modtog Per Nørgård Nordisk Råds Musikpris for operaen *Gilgamesh* og i

1996 som den første danske komponist Léonie Sonnings Musikpris. I 2006 modtog han Sibeliusprisen og Wilhelm Hansens Fondens Hæderslegat.

Per Nørgård komponerede sin 3. sonate for solocello *Sonate breve* med undertitlen *What – is the Word!* på bestilling af Morten Zeuthen, der uropførte værket i Merkin Hall, New York 1999. Sonaten findes på cd'en *L'Homme Armé*, hvor Morten Zeuthen har indspillet værker for solocello af danske komponister. Cd'en blev i 2006 kåret som årets bedste danske soloudgivelse af radioens P2 DMA Klassisk.

Om Nørgårds *Sonate breve* skriver Jakob Levinsen i cd'ens booklet:

At der er tale om ét samlet forløb igennem de tre satser fremgår af, at de to langsomme ydersatser er nært beslægtede. Den lange, umiddelbart genkendelige melodilinje, som bærer 1. sats, optræder i 3. sats – først i nodetro omvendning og derefter atter så godt som magen til, blot kortere end i 1. sats. Midtersatsen er derimod hurtig, i konstant intens bevægelse med mange skift i pulsfornekkelse og taktarter og store musikalske spring. Og hvor ydersatsernes melodilinje er gennemført enstemmig, møder man i midtersatsen i høj grad celloen som flerstemmigt instrument med masser af akkorder, dobbeltgreb og flageolettoner.

Med sine 13 symfonier er den danske komponist **Vagn Holmboe** sin generations betydeligste repræsentant for den symfoniske musik, og han opfattede da også sig selv som viderefører af en symfonisk tradition fra Brahms over Carl Nielsen og Sibelius. Foruden symfonierne og talrige symfoniske orkesterstykker er hans hovedværker de 20 strygekvartetter.

Holmboes produktion er enorm og omfatter hen ved 400 værker i næsten alle genrer. Foruden hans symfonier og strygekvartetter kan man fremhæve de 13 solokoncerter og ikke mindst hans hyppigt opførte kormusik, der har dannet skole herhjemme.

Holmboes virke som komponist strakte sig over 70 år; men hans kompositioner afspejler ikke 1900-tallets skiftende stilretninger. Set under ét er Holmboes musik snarere udtryk for en højest personlig brug af elementer fra både ny og gammel musiktradition, kunstmusik som folkemusik, nordisk såvel som central-europæisk. Hans mentale univers spænder fra Færøerne over Balkan til det Nordsjælland, hvor han boede de sidste mange år af sit liv, og kompositorisk fra Haydn over Sibelius til Bartók og øst-europæisk folkemusik.

Først i 1949 – som 40-årig – komponerede Holmboe den første af sine 20

Per Nørgård og Vagn Holmboe 1952

strygekvartetter; siden blev arbejdet med netop denne genre et hovedanliggende for ham.

Strygekvartet nr. 1 op. 46 er tilegnet Erling Bloch-kvartetten. 1. sats indledes med en 19 takter lang solo i bratschen, hvorefter celloen træder ind med en modstemme. Senere spiller violinerne et rytmisk markant tema, indledningsvis i parallelle sekunder. Denne meget dissonerende skrivemåde, som klangligt sætter sit præg på 1. sats, kan være inspireret af bjerghyrdernes sang i det centrale

Balkan, hvor Holmboe bedrev feltstudier i 1930'erne. Her synger man stadig tostemmig på en måde, der har rod i ældgamle traditioner: stemmerne ligger meget tæt på hinanden med kun én tones afstand. Denne såkaldte sekundsang er – når den synges kraftigt – meget gennemtrængende og har været brugt til at kommunikere over store afstande.

2. sats er en adagio, hvor et folkløristisk tema undergår gradvise forandringer. Her anvender Holmboe den metamorfoseteknik, der optog ham intenst fra omkring

1950 (om metamorfose, se programnoten til Richard Strauss' *Metamorfoser* s. 21).

3. sats indledes med en række dissonerende fortissimo-akkorder, der efterfølges af en nedadgående enstemmig melodi i halvnoder. Hoveddelen – *molto vivace* – er rytmisk præget af uregelmæssige betoning, som igen bringer folkemusikken på Balkan i erindring. Den meget energiske og klangligt dissonerende sats slutter ganske overraskende med to fortissimo-akkorder i ren C-dur.

MORUP MØLLE KRO

TIRSDAG DEN 21. AUGUST KL. 20.30

Alban Berg (1885-1935)

Adagio for klarinet, violin og klaver (1935)
Fra *Kammerkoncert* (1923-25)

klarinet: Chad Edward Burrow
violin: Karoline Hille
klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 15

Igor Stravinsky (1882-1971)

Suite for klarinet, violin og klaver (1919)
Fra *Historien om en soldat*

Soldatens march
Soldatens violin
Lille koncert
Tango – Vals – Ragtime
Soldatens dans

klarinet: Chad Edward Burrow
violin: Karoline Hille
klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 10

Eugene Kurtz (1923-2006)

Logo II (1979)
for klarinet og klaver

Introduction
Break down

klarinet: Chad Edward Burrow
klaver: Daniel Blumenthal

--- Pause ---

Eugene Kurtz (1923-2006)

Icare (1997)
for solofløjte

fløjte: Craig Goodman

Robert Schumann (1810-56)

Klaverkvintet i Es-dur op. 44 (1842)

Allegro brillante

In modo d'una marcia. Un poco largamente
Scherzo: Molto vivace – Trio I – Trio II –
L'istesso tempo
Allegro, ma non troppo

violin 1: Marie-Cl. Papadopoulos
violin 2: Sean Y. Wang
bratsch: Luke Winn Fleming
cello: Alexandre Ananda Vay
klaver: Amy I-Lin Cheng

Morup Mølle kro

Eugene Kurtz afsluttede sin musikuddannelse fra Eastman School of Music i 1949. Han studerede senere i Frankrig hos Honegger, Milhaud og hos Schönbergleven Max Deutsch. Kurtz havde i mange år bopæl i Paris, men rejste jævnligt til USA som gæstelærer. Som komponist er han inspireret af den amerikanske Charles Ives, østrigeren Arnold Schönberg og repræsentanterne for den vesteuropæiske modernisme efter 2. Verdenskrig. Også moderne jazz har øvet indflydelse på hans musik.

Eugene Kurtz har skrevet filmmusik og musik for radio, tv og teater. Hans orkester- og kammermusik er opført i Europa og USA, ligesom han modtog bestillinger fra The Musical Arts Association of Cleveland, Radio France og det franske kulturministerium.

Titlen *Logo* refererer til det græske ord *logos*, der oversat med *rationelt princip* var et centralbegreb i den græske filosofiske tradition; her nærmest i betydningen *ide*, *bevidsthed* eller *ånd*. *Logo I*, der er for klarinet, klaver og slagtpøjskvartet, blev bestilt af Radio France og havde premiere i fransk radio den 27. oktober 1979. Den version, der opføres på Thy Masterclass 2007, er for klarinet og klaver. Om værket fortæller komponisten:

De to satser Introduktion og Break down er hver for sig en slags Logo: *Satserne*

repræsenterer eller karakteriserer nemlig præcise, omend modsætningsfulde, måder at tænke på. Titlen Break down stammer fra en glemt, men formentlig vanvittig amerikansk dans fra 1800-tallet. Eftersom kun dens navn er tilbage, har jeg følt mig frit stillet til at arbejde med den rytmiske dimension helt efter mit eget hoved.

Eugene Kurtz' *Icare* for solofløjte er tilrettet Craig Goodman, som opførte værket første gang den 7. marts 1997 ved en koncert på Latvian Academy of Music i Riga. Titlen *Icare* (*Ikaros*) refererer til det græske sagn om Ikaros og dennes far Daidalos. På flugt fra kong Minos fløj de fra labyrinten på Kreta med vinger af

voks og fjer; men Ikaros kom i overmod for tæt på Solen. Voksen smeltede, og han styrtede i havet, der siden har heddet Det Ikariske Hav.

Craig Goodman fortæller:

Jeg mødte Eugene Kurtz første gang, da vi i 1989 arbejdede sammen om at bedømme indsendte kompositioner fra ansøgere, der søgte optagelse på et jazzkonservatorium i Paris. Det overraskede mig glædeligt, at hans kritiske vurderinger ikke blot var afdæmpede, men også uhyre præcise og positive. I en pause sagde Eugene det samme om mine. Det blev en eftermiddag, hvor vi lyttede lige så opmærksomt til hinandens kommentarer som til de kompositioner, vi bedømte. Ikke overraskende udviklede der sig trods aldersforskellen et venskab, der faldt så meget mere naturligt, som det viste sig, at vi boede kun få minutters gang fra hinanden i Paris.

Først efter at have kendt Eugene i næsten et år indså jeg, at han på trods af sin beskedenhed var en komponist og kunstner på højeste niveau. Men der måtte virkelig overtalelse til, før han viste mig noget af sin musik. Til sidst trak han en eftermiddag et gammelt kassettebånd frem med påskriften that. Det afspillede han på en båndoptager af den slags, man finder i genbrugsbutikker. Jeg forventede at høre en dårligt forberedt optagelse med

andenrangs musikere. Men ikke blot var kompositionen perfekt gennemarbejdet, lysende og levende; orkesterspillet var i særklasse! The Cleveland Orchestra under Lorin Maazel; de bad mig komponere et værk til sig, sagde Eugene uden mindste antydning af praleri.

Få år efter spurgte jeg Eugene, hvad han sagde til ideen om en atonal kadence til en fløjtekoncert af Mozart. Han lyttede, da jeg lagde et par ideer frem om indhold og kompositionsmetode. Så tilstod jeg, at jeg allerede var i gang, da jeg skulle spille koncerten i Riga senere på sæsonen. Han ringede mig op få dage senere for at fortælle, at han havde ideer til et værk for solofløjte inspireret af sagnet om Ikaros, som sikkert ville interessere mig. Måske ville jeg også opføre det i Riga?

Selv om Eugene altid understregede, at kompositionen 1care ikke var programmusik, så identificerede han i sit stille sind musikalske fraser med scener fra myten: samtaler mellem far og søn, labyrinten, første forsøg på at lette, flyvningen, nedstyrtningen. Eugene ønskede ikke at fortælle, hvad tilhøreren skal opleve i de enkelte situationer, og det vil jeg respektere. Men hvis I lytter opmærksomt, vil I sikkert fornemme mytens poetiske kraft i musikken.

Dette er Eugenes sidste værk; han døde i sommeren 2006. Når jeg begynder at

flyve – forhåbentligt ikke for tæt på solen – vil jeg gerne dele hans smukke vision med jer.

Robert og Clara Schumann

Den tyske komponist og dirigent **Robert Schumann** er indbegrebet af den romantiske komponist. Med sit lyriske talent skabte han det usædvanlige inden for specielt klavermusikken og den tyske lied. Et af Schumanns små klaverstykker hedder *Der Dichter spricht* (*Digteren taler*). Den titel kan stå som motto for store dele af Schumanns produktion, idet han i meget høj grad dyrkede musikkens poetiske

dimensioner; ikke ved at komponere programmusik, men ved at lade sig inspirere af poesien og omsætte inspirationen i toner.

Robert Schumann var et uhyre impulsivt og sensitivt menneske. I perioder komponerede han uafbrudt under strømmende inspiration, i perioder led han af lammende depressioner. En hjernesygdom, der var mærkbar allerede i 1833, udviklede sig og formørkede helt hans sidste år. I 1854 forsøgte han selvmord ved at kaste sig i Rhinen. Efter eget ønske blev han indlagt på et privathospital for sindslidende, hvor han blev til sin død i 1856.

Med tre strygekvartetter leverede Schumann i 1842 sit første store bidrag til kammermusiklitteraturen. Efter et kort rekreationsophold i Böhmen tog han fat på klaverkvintetten op. 44, som med hustruen Clara Wieck ved klaveret fik en begejstret modtagelse ved uropførelsen i Leipzig 1843. Kvintetten fik forbilledlig betydning for beslægtede værker af bl.a. Brahms, Dvorák, César Franck og Reger.

1. sats' energiske og strømmende hovedtema spilles af hele ensemblet, mens det er celloen fulgt af bratschen, der præsenterer det lyriske klingende sidetema. Den centrale midterdel, modulations- eller gennemførigsdelen, hvor klaveret er den bærende kraft, bygger på hovedtemaets musikalske materiale.

2. sats er en dyster march i mol. Den mørke atmosfære mildnes dog ved en anden temagrube i dur. Efter en dramatisk og oprevet episode i klaveret (med forskriften *Agitato*) vender marchtemaet tilbage som afslutning på satsen.

Den meget hurtige 3. sats (*Molto vivace*) indledes med stigende og faldende skala-bevægelser i klaveret, der bliver scherzosens gennemgående ide. Dens voldsomme musikalske energiudfoldelse dæmpes to gange ved de kontrasterende trioer.

I 4. sats præsenteres vi for et vægtigt og slavisk klingende marchtema i mol, der mod satsens slutning forenes kontrapunktisk med 1. sats' hovedtema, der spilles i forlængede nodeværdier (augmentation). Derved føres 4. sats og hele værket til en monumental slutning.

TM 1998

Serenata in vano?

VESTERVIG KIRKE

ONSDAG DEN 22. AUGUST KL. 19.30

Ludwig van Beethoven (1770-1827),

Klavertrio op. 1 nr. 2 i G-dur (1795)

Adagio – Allegro vivace

Largo con espressione

Scherzo: Allegro – Trio

Presto

violin: Sean Y. Wang

cello: Michael Haas

klaver: Amy I-Lin Cheng

Programnote, se side 13

Richard Strauss (1864-1949)

Sonate for cello og klaver i F-dur op. 6 (1883)

Allegro con brio

Andante ma non troppo

Finale. Allegro vivo

cello: Morten Zeuthen

klaver: Amy I-Lin Cheng

Om Richard Strauss' biografi og vigtigste værker, se side 20

Niels W. Gade (1817-90)

Novelletter op. 29

for klavertrio (1863)

Allegro scherzando

Andantino con moto

Moderato

Larghetto con moto

Finale. Allegro

violin: Sean Y. Wang

cello: Michael Haas

klaver: Amy I-Lin Cheng

André Jolivet (1905-74)

Chant de Linos

for fløjte, strygetrio og harpe (1944)

– her med klaver i stedet for harpe

fløjte: Craig Goodman

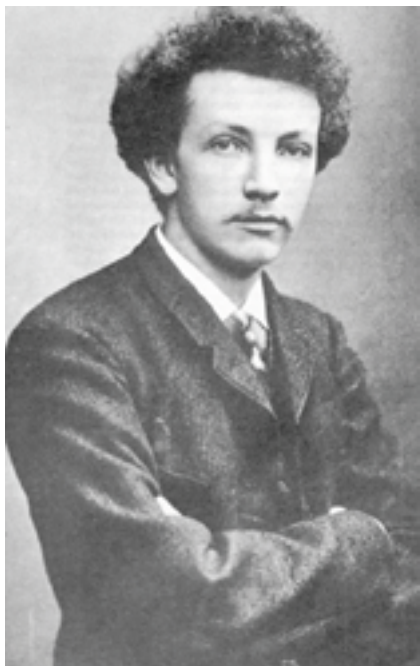
violin: Sean Y. Wang

bratsch: Máté Szücs

cello: Michael Haas

klaver: Amy I-Lin Cheng

--- Pause ---

Den unge Richard Strauss

Da **Richard Strauss'** sonate for cello og klaver i F-dur op. 6 blev opført første gang i Nürnberg den 8. december 1883, var komponisten 19 år gammel. Allerede som 6-årig begyndte Strauss at komponere, og som 16-årig skrev han sin første symfoni og sin første strygekvartet, der begge blev opført i München 1881. I 1882 havde hans *Serenade* for 13 træblæsere premiere i Dresden.

Sonaten for cello og klaver i F-dur op. 6 er et stort anlagt værk, der på den ene side

viser den unge Richard Strauss' forankring i traditionen fra Mendelssohn og Schumann, på den anden side hans klanglige fantasi og lyst til at eksperimentere.

1. sats er en dramatisk og kontrastrig sonateform, hvor det bredt syngende hovedtema præsenteres i celloen efter klaverets fanfareagtige akkordindledning. Det mørktfarvede sidetema høres første gang i klaveret. Begge temaer varieres straks og omkarakteriseres udtryksmæssigt fra det kraftigt-heroiske til det lyrisk-afdæmpede. Det dansende epiloglema præsenteres staccato i klaveret. Reprisen indledes med et herligt firstemmigt fugato baseret på epiloglemaets ide.

2. sats er en meget smuk, enkel og vemodig sats, hvor celloen synger sin *Lied ohne Worte* (*Sang uden ord*) i bedste mendelssohnske forstand. I 3. sats udfolder Strauss en virtuositet i klanglig og teknisk henseende, der foregriber den burleske klang og orkesterbehandling i værker som de symfoniske digte *Till Eulenspiegel* og *Don Juan*.

Den danske komponist og dirigent **Niels W. Gade** blev født i København. Han studerede musikteori hos A.P. Berggreen og blev tillige violinelev i Det Kgl. Kapel. Gade fik sit gennembrud som komponist med koncertouverturen *Gjenklang af Ossian* op. 1, med hvilken han i 1840 vandt 1. pris ved en konkurrence udskrevet af *Mu-*

sikforeningen. Ved sit tonesprog virkede ouverturen som en fanfare for en ny tid: med *Gjenklang af Ossian* vandt romantikken for alvor indpas i Danmark.

Allerede i 1843 rejste Gade til Leipzig, efter at Mendelssohn dér havde opført hans 1. symfoni, som *Musikforeningen* i København først havde afvist. I Leipzig indledte han en international musikerkarriere, som er blevet få danske til del: han blev hurtigt Mendelssohns 2. kapelmester ved det berømte *Gewandhausorkester* og lærer ved byens nyoprettede musikkonservatorium; som dirigent turnerede han senere med egne og andres værker i Tyskland, Holland og England.

Wilhelm Marstrands portræt af den 50-årige Niels W. Gade malet i 1867

Ved krigsudbruddet i 1848 vendte Gade tilbage til Danmark, hvor han gradvis og systematisk underlagde sig det københavnske musikliv: i 1850 blev han dirigent i *Musikforeningen*, i 1858 organist ved Holmens Kirke og i 1867 direktør for det nyligt oprettede *Københavns Musik-konservatorium*. Under Gades ledelse blev *Musikforeningen* et samlingspunkt for det københavnske musikliv med eget symfoniorkester og kor.

I 1800-tallets København var kammermusikken en fast bestanddel af den musikudøvelse, der fandt sted ved det bedre borgerskabs kulturelle sammenkomster. Gade bidrog hertil med en lang række værker: foruden oktetter og kvintetter for strygere også tre sonater for violin og klaver, en strygesekestet, fire strygekvartetter og to klavertrioer, den ene med titlen *Novelletter*.

Gades *Novelletter* op. 29 for klavertrio blev udgivet i Leipzig 1863. Trioen, der indledes med en robust scherzo, består af fem hinanden kontrasterende karakterstykker, hvis eneste sammenbindende element er den tonale udviklingskurve: a-mol, E-dur, a-mol, F-dur og a-mol. Stilistisk er de fem satser orienteret mod den klassisk-romantiske tradition i Tyskland (Mendelssohn og Schumann) – helt uden "nordiske" elementer.

I de let tilgængelige, indtagende og konfliktfrie satser kan man glæde sig over

Gades raffinerede instrumentationskunst (som violinist lagde han vægt på, at strygere aldrig stod i skyggen af klaveret), hans klanglig-harmoniske fantasi og fintmærkende sans for melodisk udvikling, der her som i andre af hans værker træder i stedet for klassisk, tematisk gennemføringsarbejde (om klassisk, tematisk gennemføringsarbejde, se programtekst til Joseph Haydns *Kvintkvarter* s. 36).

Den franske komponist og dirigent **André Jolivet** var elev af Edgar Varèse, den verdensberømte fransk-amerikanske komponist, der betragtes som elektronmusikkens fader. Sammen med Olivier Messiaen grundlagde Jolivet i Paris 1936 gruppen *La Jeune France*, hvis medlemmer – i opposition til den herskende neo-klassiske saglighed – ville hævde retten til at udtrykke et personligt budskab i musikken omfattende såvel den religiøse følelse som mystik og ekstase.

Jolivet var særdeles produktiv som komponist. Foruden megen lejligheds- og filmmusik skrev han ca. 30 orkesterværker og talrige kammermusik- og soloværker. Jolivet var – ligesom Messiaen – interesseret i fremmede kulturers musik, ikke mindst de orientalske, hvis skalaer, rytmer og hele klangverden inspirerede hans egne værker. Folkemusikalsk inspirerede temaer, danseagtige passager og skarpe rytmiske betoningener kendetegner Jolivets musikalske stil.

Om *Chant de Linos (Klagesang)* fortæller Jolivet, at titlen stammer fra et oldgræksk sørgeritual, hvor klagesangen blev ledsaget af skrig og danse. En kort indledning formet som en recitativisk fløjtesolo med akkompagnement anslår straks en fremmedartet stemning præget af drama og intensitet. Efter indledningen følger første, langsomme del. Den udvikler sig som en smertelig klage i form af en fortættet, dissonerende, mangestemmig sats, der afbrydes af fløjstens solistiske udbrud, dens "skrig". En solistisk fløjtecadence fører til anden hoveddel, en hurtig dans i 7/8-takt, der senere udfoldes med stor klanglig brillans. Et kort ritardando fører til en forkortet reprise.

La Jeune France. Ved klaveret André Jolivet; stående fra venstre Olivier Messiaen, Yves Baudrier og Daniel Lesur

THISTED MUSIKTEATER

ONSDAG DEN 22. AUGUST KL.19.30

Aaron Copland (1900–90)

Sekstet for klarinet, klaver og
strygekvartet (1937)

Allegro vivace –

Lento –

Precise and rhythmic

klarinet: Chad Edward Burrow
klaver: Daniel Blumenthal
violin 1: Hyunsil Roh
violin 2: Karoline Hille
bratsch: Liisa Tuomaala
cello: Adam McKenzie

Juliusz Zarembski (1854–85)

Klaverkvintet i g-mol op. 34 (1885)

Allegro

Adagio

Scherzo

Finale

violin 1: Karoline Hille
violin 2: Hyunsil Roh
bratsch: Liisa Tuomaala
cello: Adam McKenzie
klaver: Daniel Blumenthal

--- Pause ---

Franz Schubert (1797–1828)

Forellekvintetten i A-dur D 667 (1819)

Kvintet for klaver og strygere

Allegro vivace

Andante

Scherzo: Presto

Tema med variationer: Andantino

Finale: Allegro giusto

violin 1: Marie-Cl. Papadopoulos
bratsch: Luke Winn Fleming
cello: Alexandre Ananda Vay
kontrabas: Hugo Rodrigues
klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 14

Programnote, se side 16

Allerede som 16-årig studerede den polske **Juliusz Zarembski** komposition og klaver i Wien. Studierne var normerede til seks år, men allerede efter to år afsluttede Zarembski med guldmedalje. Han tilbragte derefter tre måneder ved konservatoriet i St. Petersburg, hvor han erhvervede endnu et diplom og titlen "fri kunstner".

I Wien hørte Zarembski Johannes Brahms' 1. klaverkoncert og *Ein deutsches Requiem*, som gjorde et stort indtryk på ham; men det var først og fremmest Franz Liszt (1811-86), der optog den unge komponist. Derfor rejste han i 1875 til Rom og senere til Weimar for at studere komposition og klaver hos den verdensberømte ungarske komponist og klavervirtuos. Liszt var en søgt og elsket lærer, der bekymrede sig om sine elever (i sine sidste år underviste han uden honorar), og det var sandsynligvis på Liszts anbefaling, at Zarembski som 26-årig, i 1880, blev ansat som klaverprofessor på konservatoriet i Bruxelles. Da var han allerede kendt over hele Europa som turnerende virtuos.

Da symptomerne på den tuberkulose, Zarembski døde af som 31-årig, blev stadig mere udtalte, nedtonede han sin koncertvirksomhed for at komponere. Det blev til en lang række værker for solo- og firhændigt klaver: koncertetuder og fan-

tasier over polske temaer og danse i en senromantisk stil, der sine steder bygger bro mellem den sene Liszt og fransk impressionisme.

Franz Liszt (siddende) med tre af sine elever, fra venstre den belgiske komponist Franz Servais, Juliusz Zarembski og hans kone Johanna Wenzel. Foto: Bruxelles, maj 1881

Zarembski havde udgivet mere end 30 værker for klaver, da han i 1885 komponerede sin klaverkvintet i g-mol op. 34, som han tilegnede Franz Liszt. Kvintetten er et stort anlagt, ca. 27 minutter langt værk.

Kvintetten reflekterer Zarembskis kærlighed til østeuropæisk folkemusik: Den meget udtryksfulde og dramatiske 1. sats bygger på temaer, der tydeligt er inspireret af slavisk folketone, ligesom 3. sats, *Scherzo*, præges af en rytmisk vitalitet, der bringer polsk folkemusik i erindring. Formen er cyklisk med Brahms og Liszt som forbilleder. Det betyder, at de samme temaer høres i forskellige satser. Således vender hovedtemaet i 1. sats, *Allegro*, tilbage i 4. sats, *Finale*; og ekkoer af 1. sats' sidetema høres i 2. sats, *Adagio*. Derved skaber Zarembski en indre sammenhæng i værket, der udtryksmæssigt spænder vidt: fra det lyrisk syngende over det dramatisk opspændte til udtryk for sorgfuld resignation (Zarembski døde få måneder efter, at kvintetten var færdigkomponeret).

SNEDSTED KIRKE

TORSDAG DEN 23. AUGUST KL.19.30

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Duett mit zwei obligaten Augengläsern (1795)

Sonatesats i Es-dur uden opusnummer

for bratsch og cello

Allegro

bratsch: Máté Szücs
cello: Morten Zeuthen

Om Beethovens biografi og vigtigste værker, se side 13

Max Reger (1873-1916)

Kvintet i A-dur op. 146 (1915)

for klarinet og strygekvartet

Moderato ed amabile

Vivace

Largo

Poco allegretto

klarinet: Chad Edward Burrow
violin 1: Aleksander Orth Kølbel
violin 2: Ingrid Økland
bratsch: Caroline Johnston
cello: Sybil Shanahan

--- Pause ---

Joseph Haydn (1732-1809)

Strygekvartet i d-mol op. 76 nr. 2, *Kvintkvartetten* (1797)

Allegro

Andante o più tosto allegretto

Menuetto: Allegro ma non troppo

Vivace assai

violin 1: Sean Y. Wang
violin 2: Marie-Claudine Papadopoulos
bratsch: Luke Winn Fleming
cello: Alexandre Ananda Vay

Snedsted Kirke

Ludwig van Beethoven komponerede sin sonatesats med den snurrige titel *Duet med to obligate brilleglas* i 1795. Ud fra titlen kunne man tro, at sonaten var tiltænkt to nærsynede musikere; men en brille har to glas. Altså behøver kun én nærsynet musiker at medvirke; og den nærsynede musiker var Beethovens ven Nikolaus Zmeskall, en kompetent amatørcellist, der var ansat som embedsmand ved det ungarske hof. Zmeskalls synshandicap førte til den titel, som Beethoven selv har anført i et brev til ham. Det er sandsynligt, at Beethoven, der ligesom Mozart var en glimrende bratschist, havde til hensigt at spille duoen sammen med cellisten.

Den teknisk ganske krævende, men musikalsk let tilgængelige sonatesats for bratsch og cello lever fint op til samtidens og de aristokratiske venners forventninger om brilant og graciøs underholdningsmusik med udfordringer for både udøvere og tilhørere.

Den tyske komponist, organist og dirigent **Max Reger** var fra 1907 til 1911 professor ved konservatoriet i Leipzig og i årene 1911–14 hofkapelmester i Meiningen. De sidste år levede han i Jena 75 km SV for Leipzig. På en måde var han en senromantisk barokkomponist! Regers melodik og hans raffinerede, rastløst modulerende harmonik er samtidens; men som komponist og musiker havde orglet en central plads i hans liv og værk. Han optog og videreførte baroktidens

former på instrumentet (toccata, passacaglia, koralfantasi, præludium og fuga) og gav dem et nyt, personligt indhold præget af udsøgt kontrapunktik efter J.S. Bachs forbillede.

Også i sine orkester- og kammermusikværker benyttede Reger typiske barokformer som suite, chaconne og variationer, blandt hvilke hans orkesterkompositioner over temaer af Hiller, Mozart og Beethoven hører til de betydeligste variationsværker siden Bach.

Regers produktion er enorm, og han har komponeret i alle genrer undtagen operaen. I samtiden var han omstridt: hans komplicerede og kompakte musik faldt ikke altid i publikums (eller kritikernes) smag. Værkerne fra Regers sidste år præges af, hvad han selv kaldte *den frie Jena-stil*, der peger mod 1920'ernes *Nye saglighed* i Tyskland med Paul Hindemith som den betydeligste repræsentant. Det er ganske tankevækkende, at den 10 år yngre østrigske komponist Arnold Schönberg, hvis atonale musik gjorde ham til frontfigur for en musikalsk modernisme, i 1919 opførte adskillige af Regers sene værker på sine lukkede avantgarde-koncerter i *Verein für musikalische Privataufführungen* (*Foreningen til musikalske privatopførelser*). I Schönbergs bevidsthed rangerede Reger på linje med Stravinsky, Debussy, Ravel og Bartók.

Ligesom R. Strauss' *Vier letzte Lieder* er Regers klarinetkvintet op. 146 et afskedsværk – det sidste, Reger komponerede færdigt. Klarinetkvintetten er et meget personligt værk af en ejendommelig mørktfarvet klanglig skønhed. Dets afdæmpede og vemodige, men fint nuancerede udtryk bringer Johannes Brahms klarinetkvintet i erindring.

Regers klarinetkvintet, hvis 4. sats er formet som tema med 20 variationer, hører til de mest spillede af hans kammermusikværker.

Joseph Haydn er født i Rohrau, der ligger stik øst for Wien i grænseområdet til det nuværende Slovakiet og Ungarn. Området var dengang – som nu – præget af en etnisk blandingskultur. Det kom til at spille en rolle for Haydn, idet han ofte lod sig inspirere af sin hjemstavns ungarsk prægede folkemusik.

Haydns liv spænder tidsmæssigt fra den sene barok til den sene wienerklassik. Med henvisning til hans omfattende produktion af klaversonater, symfonier og strygekvartetter opfattes han med rette som skaberen af den wienerklassiske stil på instrumentalmusikkens område. Med sine store messer og oratorier førte han omkring 1800 også den klassiske vokalmusik til et højdepunkt.

De seks strygekvartetter op. 76, som Haydn tilegnede fyrst Erdödy, var færdige i 1797 og blev udgivet i 1799. De repræsenterer det højeste mesterskab på et wienerklassisk grundlag og er den næstsidste kvartetsamling, Haydn udgav (den sidste var de to kvartetter op. 77 komponeret 1799).

Hvor Mozarts musik præges af en blomstrende tematisk mangfoldighed, så blev Haydns musik i stigende grad præget af tematisk og motivisk koncentration og det i en grad, så det kan være svært at høre forskel på hoved- og sidetemaet i hans symfonier, kammermusik eller klaverkonserter. I sin egen toneart er sidetemaet nemlig ofte en nodetro eller varieret gentagelse af hovedtemaet.

I 1. sats af strygekvartetten op. 76 nr. 2 er den motiviske økonomi ført ud i sin yderste konsekvens, idet hele 1. sats udvikler sig på baggrund af 1. violinens første takter: to faldende, rene kvinter i halvnoter (*a-d*, *e-a*) med melodisk slutdannelse. Andet er det ikke; men vi hører de to kvintintervaller overalt, i alle sonateformens led, i alle temagrupper og i alle overledninger (deraf tilnavnet *Kvintkvartetten*). I den centrale midterdel, gennemføringsdelen, spilles de rene kvinter i opadgående bevægelser (omvendt), andre gange – af tonale grunde – klinger de som formindskede kvinter; men de to første takter indeholder den kim, hvorfra

hele satsen vokser til en fuldendt musikalsk organisme. 1. satsen er altså et suverænt eksempel på det såkaldt klassisk-tematiske arbejde, som normalt udfoldes i gennemføringsdelen, men som her er udstrakt til at omfatte hele satsen.

Den langsomme og vægtige 2. sats er en såkaldt tredelt liedform ABA', hvor sidste formled (A') er en melodisk beriget variant af det første (A).

I 3. sats, der også kaldes *Heksemenuetten*, lægger de to violiner for, hvorefter bratsch og cello i én takts afstand følger efter med den samme robuste melodi. Resultatet bliver en streng og perfekt gennemført kanon over 37 takter. Med sine stampende rytmer i tredelt takt er trioen inspireret af den folkelige dansemusik, en regulær *træskodans*.

I 4. sats har det spændstige hovedtema med sin rytmiske forskydning i første takt (synkope) og sit melodiske anlæg med det forstørrede sekundinterval *f-gis* et umiskendeligt præg af zigeuneragtig, ungarsk folkemusik (*alla zingarese*). Som helhed viser kvartetterne i op. 76, hvis nr. 3 er den berømte *Kejserkvartet*, spændvidden i Haydns musikalske univers: 1. sats er et eksempel på det højeste kompositoriske raffinement (alt udvikler sig fra satsens første to takter), medens trioen i 3. og hele 4. sats er inspireret af den folkelige dansemusik. Med varme og

humor viser Haydn os, at disse udtryksmæssige poler kan rummes inden for en storslået musikalsk helhedsvirkning.

Dette let idealiserede portræt af Joseph Haydn er malet af Ludwig Guttenbrunn 1770

NORDISK FOLKECENTER F. VEDVARENDE ENERGI, YDBY

FREDAG DEN 24. AUGUST KL.19.30

Antonín Dvorák (1841-1904)

Strygekvartet i F-dur op. 96,
Den amerikanske (1893)

Allegro ma non troppo

Lento

Molto vivace

Finale. Vivace ma non troppo

violin 1: Aleksander Orth Kølbel
violin 2: Ingrid Økland
bratsch: Caroline Johnston
cello: Sybil Shanahan

Max Reger (1873-1916)

Kvintet i A-dur op. 146 (1915)
for klarinet og strygekvartet

Moderato ed amabile

Vivace

Largo

Poco allegretto

klarinet: Chad Edward Burrow
violin 1: Aleksander Orth Kølbel
violin 2: Ingrid Økland
bratsch: Caroline Johnston
cello: Sybil Shanahan

Antonín Dvorák (1841-1904)

Strygekvintet i G-dur op. 77 (1875)

Allegro con fuoco

Scherzo. Allegro vivace

Poco andante

Finale. Allegro assai

violin 1: E. Zeuthen Schneider
violin 2: Marie-Cl. Papadopoulos
bratsch: Luke Winn Fleming
cello: Alexandre Ananda Vay
kontrabas: Hugo Rodrigues

*Om Dvoráks biografi og vigtigste værker,
se side 9*

Programnote, se side 35

--- pause ---

Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi

For **Antonín Dvorák**, der voksede op i en böhmisk landsby nord for Prag, var den tjekkiske folkemusik en strømmende kilde til livslang inspiration. Under sit ophold i Amerika 1892-95 fattede han også interesse for amerikansk folkemusik og folkesang, en interesse, der satte sig tydelige spor i hans kunstneriske virke, ikke blot i den navnkundige 9. symfoni i e-mol *Fra den nye verden*, men først og fremmest i den såkaldte *amerikanske strygekvartet* i F-dur op. 96.

I den lille by Spillville i Iowa, Midtvesten, blev han specielt optaget af de irokesiske indianeres musik. Når europæiske kommentatorer mente at kunne påvise direkte indianske melodilån i f.eks. den 9. symfoni, blev dette dog pure afvist af Dvorák. Han havde aldeles ikke *benyttet indianermelodier*, men alene ladet sig *inspirere* af den indianske musiks særlige tone og karakter. Sikker er det, at i såvel den 9. symfoni som i den amerikanske strygekvartet brydes hjemstavnsens böhmisk inspirerede melodier, rytmer og klange med musikalske elementer, som er af anden etnisk oprindelse.

Den amerikanske strygekvartet i F-dur er et herligt, musikantisk værk, der sprudler af den melodiske spontanitet og klangglæde, som er typisk for Dvorák. Allerede i 1. satsens hovedtemagruppe præsenterer bratsch og senere 1. violin et tema, der er inspireret af de ameri-

kanske indianeres musik (indledende rytmisk forskydning (synkope), melodisk betoning af den faldende terts på et skalggrundlag, der er pentatont, dvs. uden spændingskabende ledetoner). Denne eksotiske kolorit præger også det lyrisk syngende, særprægede og tonalt svævende sidetema, der præsenteres af 1. violinen.

En egen tungsindig stemning præger den meget smukke 2. sats i mol, hvor 1. violinen spiller hovedtemaet, der senere overtages af celloen.

3. og 4. sats bygger igen på temaer, der er folkemusikalsk inspirerede; i den livfulde og klangligt fængslende 4. sats, *Finale. Vivace ma non troppo*, lyder det ligefrem, som om Dvorák har ønsket at stille de to musikalske verdener over for hinanden: hjemstavnsens böhmiske og den indiansk-amerikanske. Det rytmisk-spændstige hovedtema har udpræget böhmisk folkedansekarakter, medens det sangbare sidetema klinger mere "indiansk".

Antonín Dvoráks strygekvintet i G-dur op. 77 blev komponeret til en kammermusikkonkurrence udskrevet af den tjekkiske kunstnersammenslutning. Den prisvindende kvintet blev af bedømmelseskomitéen fremhævet for *dens karakterfulde temaer, komponistens kontrapunktiske mesterskab, suveræne*

formbevidsthed og dybe kendskab til instrumenternes muligheder.

Til strygekvartetten følger Dvorák den i kammermusik sjældent anvendte kontrabas – med Beethovens septet og Schuberts *Forellekvintet* som berømte undtagelser. Med sin klanglige pondus bidrager kontrabassen til værket basfundament samtidig med, at den giver celloen større frihed til at udfolde sig solistisk, specielt i det høje register.

Strygekvintetten op. 77 er et ungt, klangfuldt og velformet arbejde, hvis 1. sats bygger på et livfuldt hovedtema i 1. violinen, der indtræder efter en kort indledning.

2. sats er en mendelssohnsk farvet scherzo i 6/8-takt med en ejendommelig gli-dende triodel i 2/4-takt.

3. sats er en melodisk enkel og smuk, folkeviseagtigt klingende *Poco andante* i 4/4-takt med et mere bevæget mellem-afsnit i 3/4-takt, der præges af 1. violinens intenst syngende udfoldelse.

4. satsens slavisk inspirerede hovedtema præsenteres af 1. violinen over bratschens tertsbewægelser. I kontrast hertil står det korte, mere lyrisk betonedede sidetema, hvis faldende melodiske linje er afledt af hovedtemaet.

KLIM VALGMENIGHEDSKIRKE

LØRDAG DEN 25. AUGUST KL. 15.30

Joseph Haydn (1732-1809)
Strygekvartet i d-mol op. 76 nr. 2,
Kvintkvartetten (1797)

Allegro
Andante o più tosto allegretto
Menuetto: Allegro ma non troppo
Vivace assai

violin 1: Sean Y. Wang
violin 2: Marie-CI. Papdopoulos
bratsch: Luke Winn Fleming
cello: Alexandre Ananda Vay

Programnote, se side 35

Vagn Holmboe (1909-96)
Strygekvartet nr. 1 op. 46 (1949)

Affettuoso – animato
Adagio – andante – presto – andante – adagio
Introduzione. Lento un poco – molto vivace

violin 1: Hyunsil Roh
violin 2: Aleksander Orth Kølbel
bratsch: Liisa Tuomaala
cello: Michael Haas

Programnote, se side 23

Eugene Kurtz (1923-2006)
Icare (1997)
for solofløjte

fløjte: Craig Goodman

Programnote, se side 26

--- Pause ---

Antonín Dvorák (1841-1904)
Strygekvartet i F-dur op. 96,
Den amerikanske (1893)

Allegro ma non troppo
Lento
Molto vivace
Finale. Vivace ma non troppo

violin 1: Aleksander Orth Kølbel
violin 2: Ingrid Økland
bratsch: Caroline Johnston
cello: Sybil Shanahan

Om Dvoráks biografi og vigtigste værker, se side 9

Programnote, se side 38

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-91)
Kvartet i D-dur K 285
for fløjte og strygetrio (1777)

Allegro
Adagio
Rondeau

fløjte: Craig Goodman
violin: Sean Y. Wang
bratsch: Máté Szücs
cello: Michael Haas

Programnote, se side 19

Klim Valgmenighedskirke

GIMSINGHOVED, STRUER

LØRDAG DEN 25. AUGUST KL. 19.30

Antonín Dvořák (1841-1904)

Klavertrio i f-mol op. 65 (1883)

Allegro ma non troppo

Allegretto grazioso

Poco Adagio

Finale: Allegro con brio

violin: Elisabeth Zeuthen Schneider

cello: Morten Zeuthen

klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 9

Niels Marthinsen (f. 1963)

Klavertrio (1997, rev. 2001)

Tranquillo, Adagio

Tranquillo, Piu mosso,

Mezzo tempo

violin: Elisabeth Zeuthen Schneider

cello: Morten Zeuthen

klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 10

Eugene Kurtz (1923-2006)

Logo II (1979)

for klarinet og klaver

Introduction

Break down

klarinet: Chad Edward Burrow

klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 26

--- Pause ---

Robert Schumann (1810-56)

Klaverkvintet i Es-dur op. 44 (1842)

Allegro brillante

In modo d'una marcia. Un poco largamente

Scherzo: Molto vivace – Trio I – Trio II – L'istesso tempo

Allegro, ma non troppo

violin 1: Marie-Claudine Papadopoulou

violin 2: Sean Y. Wang

bratsch: Luke Winn Fleming

cello: Alexandre Ananda Vay

klaver: Amy I-Lin Cheng

Programnote, se side 27

THISTED MUSIKTEATER

SØNDAG DEN 26. AUGUST KL. 16.00

Per Nørgård (f. 1932)

Sonate breve, What – is the Word!

Sonate for solocello nr. 3 (1999)

Lento

Imposante

Andante

cello: Morten Zeuthen

Programnote, se side 23

Juliusz Zarembski (1854–85)

Klavervkintet i g-mol op. 34 (1885)

Allegro

Adagio

Scherzo

Finale

violin 1: Karoline Hille

violin 2: Hyunsil Roh

bratsch: Liisa Tuomaala

cello: Adam McKenzie

klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 33

--- Pause ---

Antonín Dvořák (1841–1904)

Strygekvintet i G-dur op. 77 (1875)

Allegro con fuoco

Scherzo. Allegro vivace

Poco andante

Finale. Allegro assai

violin 1: E. Zeuthen Schneider

violin 2: Marie-Cl. Papadopoulos

bratsch: Luke Winn Fleming

cello: Alexandre Ananda Vay

kontrabas: Hugo Rodrigues

Om Dvořáks biografi og vigtigste værker, se side 9

Programnote, se side 38

André Jolivet (1905–74)

Chant de Linos

for fløjte, strygetrio og harpe (1944)

– her med klaver i stedet for harpe.

fløjte: Craig Goodman

violin: Sean Y. Wang

bratsch: Máté Szűcs

cello: Michael Haas

klaver: Amy I-Lin Cheng

Programnote, se side 31

Thisted Musikteater

SKOLEKONCERTER M.M. 2007

Thy Masterclass har gennem årene lagt vægt på at give skolekoncerter, hvor eleverne på hjemmebane møder klassisk kammermusik.

I år arrangeres følgende koncerter:

Mandag den 20. august

Vesløs Skole

Sundby Friskole

Thisted og Thorsted Friskole

Boddum-Ydby Friskole

Fredag den 24. august

Blidstrup Ungdomsskole

Thisted Gymnasium

VUC Thisted

VUC Nykøbing

Tekst: Orla Vinther
Redaktion: Jørgen Munk
Sats og layout: Aase Odfeldt
Forsidefoto: Knud Erik Jensen
Tryk: Trykkeriet Friheden

For støtte til gennemførelse af Thy Masterclass Kammermusikfestival 2007 takkes

Kunststyrelsen
Statsligt kommunalfuldmagtstilskud
Thisted Kommune

Augustinus Fonden
Brødrene Hartmanns Fond
Dronning Margrethes og
Prins Henriks Fond
Grethe og Jørgen P. Bornerups Fond
Kong Frederik og Dronning Ingrid's Fond
L. Zeuthens Mindelegat
Oticon Fonden
Toyota Fonden
Wilhelm Hansen Fonden

Thy Masterclass Erhverv:

Cimbria
Danske Bank
Grafisk Hus
Haaning Automobile I/S
Landinspektør Jørgen Knudsen
Nordea
Nordjysk Tryk ApS
Nordthy Klinik for Fysioterapi
Nordvestjysk Handelsgymnasium
Pædagogisk Uddannelsescenter
Sparekassen Thy
Sygeplejeskolen i Thisted
Thisted Dagblad, Nordjyske Medier
Thisted-Fjerritslev Cementvarefabrik A/S
Thisted Forsikring
Thisted Gymnasium og HF
Thisted Handels- og Industriforening
thy:data
Tican a.m.b.a.
Trykkeriet Friheden ApS
Tømmergården Thisted-Hanstholm A/S
VUC Thy-Mors
Westag ApS
Ydes Boligmontering

Øvrige sponsorer:

Brandt og Sigsten Pedersen
Fast Plast A/S
Flensted A/S
Fotograf Knud Erik Jensen
Højland Biler
Kbm. Hillgaards Feriehusudlejning
Keramiker Torsten Mosumgaard
Klaverstemmeren, Aalborg
Klitmøller Sommerhusudlejning
Kunstforeningen Det Ny Kastet
Mejerigården A/S
Merko Vorupør
Morup Mølle Kro
Rema 1000, Sejs
Revision Limfjorden
Royal Danish Seafood A/S
Sjørring Maskinfabrik A/S
Skrannie's Skilte
Sognets Dagligstue
Sophies Bageri
Thisted Bryghus A/S
Thyholm Murer A/S
Thylands Trælasthandel, XL byg
Thy Turistbureau
Taabel P og Co. A/S
Vorupør Feriehusudlejning
Østerskov og Foldager I/S